

HISTORY OF VIETNAM

This current issue contain one of five part series in which we will examine our Vietnamese history from an objective and factual perspective, dating from prehistoric time to the Vietnam War. The data is compiled from Daniel Robinson's (Princeton University) book entitled Vietnam. I hope you, the reader, will learn more about our history and be less ignorant of our history as I have been for years.

— Ted Thiet Nguyen

PART 1

Prehistory	
Chinese Rule	200BC–938AD
Independence From China	939AD
Ngo Dynasty	939–965
Dinh Dynasty	968–980
Le (early) Dynasty	980–1009
Ly Dynasty	1010–1225
Tran Dynasty	1225–1400

PART 2

Ho Dynasty	1400–1407
Tran (Post) Dynasty	1407–1413
Chinese Rule	1414–1427
Le (later) Dynasty	1428–1524
Mac Dynasty	1527–1592
Trinh Lords of the North	1539–1787
Nguyen Lords of the South	1558–1778

Tay Son Dynasty	1788–1802
Nguyen Dynasty	1802–1945

PART 3

French Rule & Anti-colonialism	1859–1954
--------------------------------	-----------

PART 4

World War II	1940–1945
Franco-Viet Minh War	1946–1954

PART 5

Vietnam War	1960–1975
-------------	-----------

Prehistory

The origins of the Vietnamese people are shrouded in legend. Recent archaeological finds indicate that the earliest human habitation of northern Vietnam goes back about 500,000 years. Mesolithic and Neolithic cultures existed in northern Vietnam 10,000 years ago; these groups may have engaged in primitive agriculture as early as 7000 BC. The sophisticated Bronze Age Dong Son culture emerged around the 13th century BC.

From the 1st to the 6th centuries AD, the south of what is now Vietnam was part of the Indianized kingdom of Funan, which produced notably refined art and architecture. The Funanese constructed an elaborate system of canals which were used for both transportation and the irrigation of wet rice agriculture. The principal port city of Funan was Oc-Eo in what is now Kien Clang Province. Archaeological excavations have yielded evidence of contact between Funan and China, Indonesia, India, Persia and even the Mediterranean. One of the most extraordinary artifacts found at Oc-Eo was a gold Roman medallion dated 152 AD and bearing the likeness of Antoninus Plus.

Chinese Rule (200 BC To 938 AD)

When the Chinese conquered the Red River Delta in the 2nd century BC, they found a feudally organized society based on hunting, fishing, and slash-and-burn agriculture. These proto-

Vietnamese also carried on trade with other people in the area. Over the next few centuries, significant numbers of Chinese settler, officials, and scholars moved to the Red River Delta, taking over large tracts of land. The Chinese tried to impose a centralized state system on the Vietnamese and to forcibly synergized their culture, hut local rulers made use of the benefits of Chinese civilization to tenaciously resist these efforts.

The most famous act of resistance against the Chinese during this period was the rebellion of the Trung Sisters known as Hai Ba Trung. In 40 AD, the Chinese executed a high-ranking feudal lord. His widow and her sister, the Trung Sisters, rallied tribal chieftains, raised an army, and led a revolt that compelled the Chinese governor to flee. The sisters then had themselves proclaimed queen of the newly independent Vietnamese entity. In 43 AD, however, the Chinese counterattacked and defeated the Vietnamese; rather than surrender, the Trung Sisters threw themselves into the Hat Giang River.

The early Vietnamese learned a great deal from the Chinese, including the use of the metal plow and domesticated beasts of burden and the construction of dikes and irrigation works. These innovations made possible the establishment of a culture based on rice growing, which remains the basis of the Vietnamese way of life to this day. As food became more plentiful, the population grew, forcing the Vietnamese to seek new lands on which to grow rice. During this era, Vietnam was a key port of call on the sea route between China and India. The Vietnamese were introduced to Confucianism and Taoism by Chinese scholars who came to Vietnam as administrators and refugees. Indians sailing eastward brought Theravada-Hinayana Buddhism to the Red River Delta while, simultaneously, Chinese travelers introduced Mahayana Buddhism. Buddhist monks carried with them the scientific and medical knowledge of the civilizations of India and

China; as a result, Vietnamese Buddhists soon counted among their own great doctors, botanists, and scholars.

There were major rebellions against Chinese rule — which was characterized by tyranny, forced labor, and insatiable demands for tribute (taxation) — in the 3rd and 6th centuries, but all were crushed. In 679, the Chinese named the country Annam, which means the Pacific South. But ever since this era, the collective memory of those early attempts to throw off the Chinese yoke has played an important role in shaping the Vietnamese identity.

Independence From China (10th Century)

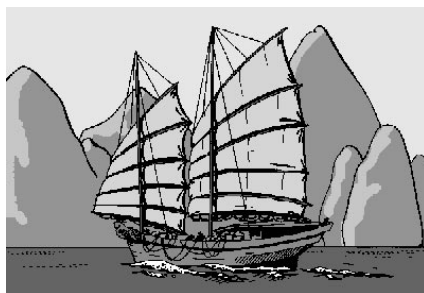
In the aftermath of the collapse of the Tang Dynasty in China in the early 10th century, the Vietnamese revolted against Chinese rule. In 938 AD, Ngo Quyen vanquished the Chinese armies at a battle on the Bach Dang River, ending 1000 years of Chinese rule. Ngo Quyen established an independent Vietnamese state, but it was not until 968 that Dinh Bo Linh ended the anarchy that followed Ngo Quyen's death and reached an agreement with China. In turn for recognition of their de facto independence, the Vietnamese accepted Chinese sovereignty and agreed to pay triennial tribute.

The dynasty founded by Dinh Bo Linh survived only until 980, when Le Dai Hanh overthrew it, beginning what is known as the Early Le Dynasty (980–909)

The dynasties of independent Vietnam were:

NGO DYNASTY	930–965
DINH DYNASTY	968–980
LE (EARLY) DYNASTY	980–1009
LY DYNASTY	1010–1225
TRAN DYNASTY	1225–1400
HO DYNASTY	1400–1407
TRAN (POST) DYNASTY	1407–1413
CHINESE RULE	1414–1427
LE (LATER) DYNASTY	1428–1524
MAC DYNASTY	1527–1592
TRINH LORDS OF THE NORTH	1539–1787

NGUYEN LORDS OF THE SOUTH	1558–1778
TAY SON DYNASTY	1788–1802
NGUYEN DYNASTY	1802–1945

Ly Dynasty (1010–1225)

From the 11th to the 13th centuries, the independence of the Vietnamese Kingdom — DAI VIET — was consolidated under the emperors of the LY Dynasty, founded by Ly Thai To. They reorganized the administrative system, founded the nation's first university (the Temple of Literature in Hanoi), promoted agriculture, and built the first embankments for flood control along the Red River. Confucian scholars fell out of official favor because of their close cultural links to China; at the same time, the early Ly monarchs, whose dynasty had come to power with Buddhist support, promoted Buddhism. The Confucian philosophy of government and society, emphasizing educational attainment, ritual performance and government authority, reasserted itself with the graduation of the first class from the Temple of Literature in 1075. Following years of study which emphasized classical education, these scholars went into government service, becoming what the West came to call mandarins. The outlines of the Vietnamese mandarinal system of government according to which the state was run by a scholar class recruited in civil service examinations — date from this era.

The Chinese, Khmers, and Chams repeatedly attacked Vietnam during the Ly Dynasty but were all repelled, most notably under the renowned strategist and tactician Ly Thuong Kiet (1030–1105), a military mandarin of royal

blood who is still revered as a national hero.

Tran Dynasty (1225–1400)

After years of civil strife, the Tran Dynasty overthrew the Ly Dynasty. The Tran increased the land under cultivation to feed the growing population and improved the dikes on the Red River.

After the dreaded Mongol warrior Kublai Khan completed his conquest of China in the mid-13th century, he demanded the right to attack Champa. The Vietnamese refuse this demand but the Mongols, 500,000, of them came anyway. The outnumbered Vietnamese under Tran Hung Dao attacked the invaders and forced them back to China, but the Mongols returned, this time with 300,000 men. Tran Hung Dao then lured them deep into the Vietnamese territory; at high tide he attacked the Mongol fleet as it sailed on the Bach Dang River, ordering a tactical retreat of his forces to lure the Mongols into staying and fighting. The battle continued for many hours until low tide when a sudden Vietnamese counteroffensive forced the Mongol boats back, impaling them on the steel-tipped bamboo stakes set in the river bed the night before. The entire fleet was captured or sunk.

To be continued per next issue....

Getting In Touch With Us:

Non Song wants your comments and information about what's going on or happening in your school, club, and community. Readers may send info by fax or reach correspondents by phone in the newsroom or if want to be our reporter/representative in your area, please call us of how we can work together.

Non Song Phone: (714) 893–3139 or 839–6659

Fax.: (714) 839–1979

E-mail: NonSong@aol.com

Mail: 12771 Western Ave., Ste. H, Garden Grove, CA 92641. U.S.A

Viet refugees protest deportations

The Issue:

A congressional effort to prevent heavy-handed repatriation of Southeast Asian refugees by the United Nations deserves support.

• *Van Thai Tran*

About the writer:

Van Tran graduated from law school in Minnesota with a JD-MPA joint degree. As an organizer and community activist, Mr. Tran is a free-lance editorial writer, a key member of LAVAS and recently visited refugee camps in Thailand and Hongkong as part of a staff delegation of the House of Representatives International Relations Committee. Mr. Tran is now practicing law at Westminster.

Resisting UN's Oppression of Asian Refugees

The latest developments in the halls of Congress could help save thousands of Indochinese asylum seekers still detained in prison-like camps throughout Southeast Asia and Hong Kong. The House of Representatives is currently holding floor debates on House Resolution 15611 The controversial American Overseas Interests Act, which includes a provision prohibiting the State Department from using \$30 million of the annual budget allocated to the United Nations High Commissioner for Refugees for the repatriation of Vietnamese, Hmong, and Cambodian asylum seekers to their place of persecution.

The restrictive provision,

which had passed the House International Relations Committee, was introduced by Rep. Christopher Smith, R-N.J., after a congressional staff delegation comprised of three staff members, including me, returned from an April fact-finding trip to Thailand and Hong Kong. After extensive interviews with many asylum seekers in these two countries, the delegation found that despite years of severe persecution by the communist regime in Vietnam, these people have been unfairly denied refugee status under a screening program monitored by the UNHCR.

In light of serious allegations of corruption and flaws in the

refugee determination process, the Smith bill will help insure that American tax dollars slated for humanitarian purposes would be prohibited from financing the whole sale repatriation of Indochinese asylum seekers. Furthermore, the legislation requires that these people must first be offered resettlement outside their countries of nationality while refugee screening procedures be made equivalent to those of U.S. asylum laws.

Currently, there are approximately 47,000 asylum-seekers languishing in refugee camps. Most are Vietnamese. They are victims of the so called Comprehensive Plan of Action, a high-

minded international idea that quickly turns into a bad excuse for the indiscriminate repatriation of all asylum seekers. In 1989, the U.S. government signed on to the CPA, which applied an internationally-defined legal procedure to screen asylum-seekers for political status.

Unfortunately, this screening process is rife with flaws. Credible reports have shown that local officials and even some UNHCR staff members have demanded monetary and sexual favors from the asylum seekers as a price for being screened in as political refugees. In other instances, people were arbitrarily screened out simply because they did not have the “correct demeanor.” As a result, countless genuine political refugees have been unfairly denied refugee status, including adherents of various religious faiths, hundreds of dissident artists and writers, and thousands of former political prisoners and government employees who fought alongside American troops during the Vietnam War. These individuals now face repatriation to Communist Vietnam in a UNHCR program financed with American tax dollars.

To date, our government has contributed roughly \$150 million to the UNHCR to implement the CPA but has had little administrative and fiscal oversight on how and where the funds are spent. As the CPA approaches termination in December of this year, the UNHCR is even more

insistent keeping the camp closure rule. It is racing against time to repatriate all asylum seekers despite repeated calls from members of Congress and human rights groups for a comprehensive review of refugee screening procedures.

As the Smith bill moves through the House, opponents of the legislation are hard at work on its demise. They comprise a formidable force. Claiming that the legislation would derail the CPA and ruin the flow of refugee repatriation, the Clinton administration, the UNHCR, and the first-asylum nations have all lobbied against its passage. Anti-refugee organizations have also jumped into the fray, stoking wild fears that this legislation would open a flood-gate of foreigners coming into the United States while taking away admission allotments from other refugee groups.

Contrary to claims by the critics, the bill would not increase the number of Indochinese refugees into this country. It does not entail any additional resettlement budget, nor does it affect any other refugee groups. The legislation only sets priorities within the refugee allotment of 40,000 and its corresponding budget already requested by the State Department for fiscal year ‘96.

And most fairly, it conditions the asylum determination status of Indochinese on U.S. Criteria not on the screening decisions of

local governments or of the UNHCR. And it requires that U.S. contributions to this international agency be used according to its mandate as a guardian of refugees. In short, the legislation costs no more than the budget allocated for this fiscal year and would not exceed the current refugee quota for refugees from Southeast Asia.

Since its introduction, the Smith bill has initiated the necessary political commotion in Washington and across the Pacific Ocean. It has triggered intense debates on all sides. The various parties responsible for this issue can no longer ignore the problems plaguing the entire refugee protection process. They must now sit down to iron out a solution to the issue.

Legislatively, the Smith bill is a bold remedy to counter an unfair and arbitrary refugee screening program. With this legislation, Congress has sent a strong message to the administration and the UNHCR that the American people do not want to write a blank check for a repatriation program when the screening process is fraught with allegations of corruption and injustice. The legislation will bring about a fair, humane, and dignified solution to the two-decade crisis of the Indochinese asylum seekers within U.S. laws.

Our former allies, who have suffered so much for their loyalty to this country, deserve as much. □

Liên vuốt nhẹ mái tóc xõa và kẹp gọn ra sau lưng. Chén cơm độn bo bo của bữa tối đang từ từ bốc nóng khắp cơ thể, một dấu hiệu của sự uể oải vì thiếu dinh dưỡng. Đã bao năm Liên phải khổ sở chịu đựng cái tác dụng tai hại của thứ thực phẩm đang phổ thông này. Điều mỉa mai ở chỗ dù đang là một cô công nhân của cửa hàng mậu dịch quốc doanh nhà nước, Liên vẫn ngày càng trở nên xa lạ với thứ lương thực cổ truyền của dân tộc là gạo tẻ.

Mọi người đều đã đi làm ở một tổ hợp mì sợi gần đây nên nhà Liên bây giờ thật vắng lặng có chăng chỉ là tiếng muỗi vo vo quanh đây. Liên lặng lẽ soi mình trong chiếc gương tròn nhỏ đặt trên mặt tủ, lòng tự than thầm vì làn da mặt ngày càng trở nên “bạch lạp” của mình. Không khéo “chàng” lại “chê” mất thôi. Nhớ đến “chàng”, Liên cảm thấy như có dòng suối mát dịu dàng dẫn đến từng mạch máu trong cơ thể bải hoải, ngăn chặn hẳn cái nóng khó chịu của bữa cơm bo bo này. “Chàng” là Tuấn, người bạn học cùng lớp năm 74 khi Việt Cộng chưa vào. Sau năm 75, vì hoàn cảnh mà Liên đâm ra chán nản và bỏ học để làm cô bán hàng ở cửa hàng ở cửa Hàng mậu Dịch Quốc Doanh Phường 14 nơi Liên đang cư ngụ, còn Tuấn thì vẫn tiếp tục học. Thời gian thấm thoát thoi đưa, nay Tuấn trở thành một sinh viên năm thứ ba của Đại Học Bách Khoa, tương lai xem ra đầy hứa hẹn. Nghĩ tới đó, Liên chợt cảm thấy một vị đắng đắng dấy lên tận cổ. Thật ra Liên tự thấy mình chẳng xứng đáng với Tuấn tí nào. Tuấn thì đẹp trai, học giỏi, hơn thế, văn nghệ, đàn địch cũng một “tay”, còn Liên thì học chỉ hết lớp mười, nhan sắc cũng không bằng mấy nhỏ bạn cùng lớp. Tuy

nó cũng mét Tuấn lắm chứ bộ... thế mà không hiểu sao “chàng” lại đoái hoài đến Liên như vậy.

Liên ngồi bồi hồi yên lặng để lâng lâng nhớ lại ba tuần trước đây, đúng lúc Liên vừa dùng bữa cơm chiều xong thì có tiếng gõ cổng. Hai người xuất hiện ở cổng chính là Tuấn và D. bạn thân của Tuấn cả hai cùng đến nhà Liên chơi. Lúc ấy Liên giật mình nhưng Tuấn cũng chẳng hơn gì, chàng có vẻ thật là bối rối và e thẹn, đỏ mặt đến tận mang tai, và khi gặp Liên ngoài cổng thì chàng chỉ biết cúi đầu lí nhí:

— Liên... ồ! Chào Liên.

Chẳng biết Tuấn đến đây có việc gì. Không hiểu Tuấn có biết rằng Liên đã ôm mộng về chàng kể từ khi mấy nhỏ bạn gán ghép Liên với Tuấn hay không?... Hôm đó mãi đến lúc ra về Tuấn mới dám thổ lộ xa xôi rằng chàng thực sự nhớ đến Tr., cô bạn vừa duyên dáng vừa xinh đẹp của Liên đã đi Mỹ từ năm 75. Tuấn gợi ý rằng mỗi lần nhớ đến Tr. thì lại không thể không nhớ tới Liên được, và rằng vì thế mà chàng mới đến thăm Liên tối nay để tìm một sự an ủi hầu cả hai cùng có thể vơi đi nỗi buồn của cuộc sống vô vọng và chán ngán hiện tại. Khi ấy Liên điếng hồn vì sung sướng. Không ngờ giấc mộng ấp ủ mấy năm nay có cơ may thành ra sự thực. Chiều thứ bảy tuần rồi Tuấn lóc cóc đạp xe đến một mình và còn mời Liên đi ăn chè nữa....

Nhẹ nhàng thoa lớp phấn mỏng lên hai gò má mịn màng và tô lớp son đỏ thắm lên đôi môi mộng. Liên ngó lại khuôn mặt của mình thầm nhủ, “Hoa không phấn kẻ ra cũng kém duyên thật.” Chợt có tiếng cồng khê mở và tiếng lẹt kẹt của chiếc xe đạp cũ đang được

Chuyến Tàu Định Biệt

dắt vào hiên nhà. Như có linh tính báo trước, Liên tươi hẳn nét mặt, vội vã đi ra mở cửa thì quả nhiên là Tuấn. Tối nay Tuấn vẫn mặc bộ đồ của mấy ngày trước gồm có chiếc quần xanh ống rộng và chiếc áo trắng học trò. Tuấn nở nụ cười e thẹn:

— Ô! Liên đó hả? Ngạc nhiên không?

Câu hỏi thật vô nghĩa nhưng đối với Liên thì lại đầy ý nghĩa. Nhìn làn da rám nắng và vóc dáng dong dỏng dưới mái tóc bông bênh của Tuấn, Liên như ngây ngất:

— Liên đang chờ anh Tuấn đến đây.

Tuấn loay hoay dựng xe đạp bên chiếc cột ở hiên nhà rồi cẩn thận khóa lại, một việc phải làm trong cái xã hội mà trộm cắp như cơm bữa này. Tuấn trở lại dáng nghiêm nghị cố hữu nhưng hình như tối nay Liên có thể đọc được từ ánh mắt chàng những nét hân hoan lạ thường.

Liên lặng lẽ đập tảng nước đá rồi cho vào hai ly chanh đường vừa pha xong. Hôm nay Liên định bụng sẽ rủ lại Tuấn đi ăn cà rem để bù lại lần đi ăn chè tuần trước Tuấn mời. Thế mới công bình chứ! Cả hai đều nghèo mặt rệp cả mà.... Vừa bưng hai ly chanh đường lại bàn, Liên đang nghĩ cách ngỏ lời mời với Tuấn thì chàng đã cất tiếng:

— Hôm nay tôi lại muốn mời Liên đi ăn chè nữa, nhưng chỉ tiếc mình lại bận....

— Tuấn bận chuyện gì vậy?

Tuấn ngập ngừng, đưa tay vuốt mái tóc bông:

— Thật là khó nói quá!

Ngừng lại một lát như để trấn tĩnh, Tuấn nghiêm trang nhìn thẳng vào mắt Liên, từ từ thốt:

— Tôi muốn mời Liên đi chơi xa một chuyến, không biết Liên có bằng lòng không.

— Tuấn muốn đi đâu vậy?

Tuấn cẩn thận ngó quanh sân trước và ngoài cửa sổ như sợ có kẻ rình nghe lén rồi nhỏ giọng:

— Vượt biên.

Lòng Liên chợt rộn lên một niềm vui không thể mô tả được. Hai chữ “vượt biên” tuy ngắn gọn nhưng thật súc tích, ít nhất trong hoàn cảnh này, vì nó là tất cả. Nó nói lên không những nỗi uất hận mà còn là niềm khát vọng của cả một dân tộc đau khổ đang sống trong gông cùm áp bức. Đối với Liên thì còn hơn thế

nữa, nó là niềm an ủi vô giá cho sự cô đơn của một cô gái đang độ xuân thì. Liên không ngờ ước mơ ấp ủ bao năm nay lại vượt ra ngoài sự mong đợi của Liên như thế. Thật ra, Liên cũng chẳng phải là một đứa con gái nhẹ dạ gì, thế nhưng với ai thì Liên còn có chỗ nghi ngờ chứ với Tuấn thì tuyệt nhiên Liên lại chẳng có chút nghi ngờ vì chàng này có tính rất thẳng thắn và thành thật. Liên chỉ muốn chồm sang ôm lấy Tuấn mà cảm ơn thế nhưng Liên vẫn phải cố là ra vẻ thản nhiên:

— Thật hả?

Một câu hỏi thừa thãi nhưng lại cũng chính là một câu trả lời nói lên tất cả. Tuấn nhẹ đáp:

— Ừ.

Liên khe khẽ cười:

— Bộ anh Tuấn không sợ cô bán hàng quốc doanh này à?

Tuấn thoáng hiện nét lo lắng:

— Chứ bộ không phải lần trước Liên đã xúi tôi đi vượt biên để tìm tương lai hay sao?

Liên cười vui:

— Liên giỡn tí mà. Liên chỉ sợ Liên không xứng đáng để được đi, vả lại bố mẹ chưa chắc đã cho phép Liên đi.

Sau một hồi cúi đầu suy nghĩ, Tuấn ngẩng lên:

— Chắc Liên ngạc nhiên lắm hả, vì nhà tôi cũng nghèo, làm gì có tiền để tính chuyện vượt biên phải không?

Liên chưa kịp đáp thì Tuấn lại tiếp:

— Thật là may mắn! Tôi mượn được của bà chị họ, qua đó rồi sẽ trả sau. Chẳng nói đâu gì Liên, tôi đã nghỉ học cả tháng nay để giả làm thủy thủ trên tàu, tránh tai mắt của bọn công an trên cảng. Bây giờ thấy kế hoạch tuyệt không có gì sơ hở cả tôi mới dám nói chuyện với ông chủ tàu để dành thêm một chỗ cho Liên. Còn như hai bác và gia đình Liên không cho phép Liên đi, tôi sẽ nhờ gia đình tôi thưa chuyện sau. Nếu không xong thì...

Tuấn thở dài, trầm giọng:

— Đành thôi vậy chứ biết sao... coi như tội mình vô duyên với nhau vậy mà. Liên cúi đầu e thẹn:

— Liên chỉ mong sao được cùng đi với Tuấn mà thôi.

Tuấn có vẻ yên tâm cất tiếng dẫn giải:

— Thời gian thật là cấp bách. Liên cần phải chuẩn bị gấp để có thể đi vào bất cứ ngày nào trong tuần tới. Tôi sẽ lên tàu đi trước, còn Liên thì sẽ ngủ trên nhà bà chị họ để sáng hôm sau đi sớm, khởi hành ngay từ Sài Gòn. Liên nhớ đem theo nước uống, mang ít đồ ăn thôi, vì nước uống trên biển quý lắm.

Việc xin phép gia đình Liên thật là dễ dàng, bởi vì cha mẹ nào lại không muốn cho con mình có được một tương lai rạng rỡ. Hơn thế nữa, gia đình Tuấn cũng có quen biết với gia đình Liên. Chị của Liên lại là bạn thân của chị ruột Tuấn, hai người vẫn thường lại nhà nhau chơi luôn, thành ra việc lưỡng gạc thật chẳng có gì đáng lo. Vả lại nhà Liên làm gì có tiền để lo cho Liên đi đâu mà sợ....

Đúng 12g trưa thứ tư, Liên và lối 30 người gồm đàn bà và trẻ con đã an toàn thoát khỏi mạng lưới kiểm soát của công an để có mặt trên một mô đất trống hoang vắng, khô cằn nằm trên bờ sông đổ ra cửa Cần Giờ. Mọi người đều mang theo giấy tờ giả, trá hình làm những người đi thăm nuôi thân nhân đang ở trong tù cải tạo. Sau một hồi chờ đợi, có tiếng máy tàu nổ, phá tan sự yên tĩnh của cả một vùng bờ sông dài rộng. Từ xa xa, một chiếc thuyền đang từ từ rẽ sóng tiến về phía mô đất. Lòng Liên phờ phờ khi thấy Tuấn đứng nghển cổ chờ đợi ngay ở đầu thuyền, ánh mắt lộ nét vui mừng khi nhận ra Liên. Khi thấy rõ chiếc thuyền, Liên đâm sợ vì không ngờ “tàu” mà người ta thường nói tới lại chỉ là một chiếc thuyền nhỏ thường dùng để chở hàng trên sông. Chiếc thuyền này dài độ trên 13m, bề rộng không quá 3m. Trên sàn thuyền có một buồng nhỏ có lẽ là buồng lái của thuyền. Liên thấy thật lo sợ cho chuyến đi này vì không biết chiếc thuyền nhỏ này có đủ sức để chở cả trăm người đến bến bờ an toàn hay không. Thuyền từ từ cập vào gần mô đất, neo thuyền được buông xuống và một chiếc cầu gỗ nhỏ được bắc từ thành thuyền lên bờ để

mọi người lặng lẽ vác hành lý lên thuyền.

Vừa đặt chân vào khoang thuyền tối om, Liên cảm thấy thật là ngột ngạt và khó chịu. Thật không ngờ số người đi chuyến này lại đông đến thế. Chỉ bước động một tí là đụng ngay phải người đang ngồi bó gối trong khoang thuyền. Tuấn quen với bóng tối hơn nên dẫn Liên đến một góc hẹp trong khoang. Chiếc thuyền sau đó lại rồ máy, từ từ nhổ neo ra đi trong buổi trưa hè chói chang ánh nắng.

Không khí trong khoang càng lúc càng tệ. Mùi mồ hôi người lẫn với mùi ẩm mốc của gỗ ngâm lâu ngày dưới nước liên tục xông làm Liên choáng váng. Thành thuyền thì dinh dính như vừa được sơn xong một lớp nhựa đường cản nước. Chiếc thuyền từ từ nhổ neo, âm thầm tiến ra ngoài cửa biển, những đợt sóng càng lúc càng mạnh khiến con thuyền chao qua đảo lại không ngừng. Các cửa sổ dọc thành thuyền đều đã được đóng kín để che mắt bọn công an ngăn cản hoàn toàn gió biển thổi vào.

Liên ngồi co quắp, tay trái gác lên gối hành lý dựng ở góc khoang, mặc cho mồ hôi đã đổ ra như tắm. Liên chỉ muốn dựa lưng ngủ một giấc, thế nhưng thành thuyền còn chưa khô sơn thành ra Liên đành phải chào thua. Sóng càng lúc càng mạnh, hình như đã qua khỏi tai mắt bọn công an biên phòng và thoát ra ngoài khơi. Một hồi lâu sau, có giọng nói của một người đàn ông, có lẽ là chủ thuyền, vọng xuống:

— Tàu đã ra gần đến hải phận quốc tế, bà con có thể mở cửa sổ cho thoáng rồi đó.

Lời ông vừa dứt, hàng loạt cửa sổ dọc theo hai bên thành được mở rộng ra. Gió biển và ánh sáng theo đó lùa vào xua tan đi những oi bức mà mọi người phải chịu trong suốt thời gian qua. Ai nấy đều thở phào nhẹ nhõm như vừa trút được gánh nặng ngàn cân. Mãi đến lúc này Liên mới có dịp nhìn kỹ cảnh trong khoang thuyền. Đúng là một chuyến đi mà mọi người đều như

những con cá bị đóng hộp. Ai nấy đều phải ngồi bó chân trên những gói hành lý đem theo, mặc cho đồ ăn bên trong bị dập nát.

Bề ngang của lòng thuyền không rộng quá 3m nhưng máy thuyền đã chiếm gần mất nửa, bề dài cũng rất ngắn so với chiều dài của con thuyền. Đáy thuyền được đóng thành một sàn nằm ngang hợp với hai bên thành như một cái hầm để chứa mọi người. Máy thuyền màu đen cũ kỹ được đặt ở ngay chính giữa choán đến gần nửa diện tích khoang, tiếng máy thì to đến độ ai nấy đều phải đinht tai nhức óc. Thành thuyền vừa được sơn xong một lớp màu nâu xám dính dính. Dọc theo hai bên thành thuyền là bốn cửa sổ nhỏ vừa được mọi người mở toang. Buồng lái được thiết trí ngay giữa nóc khoang, có một khoảng vuông nhỏ để người ta có thể tuột từ trên buồng lái xuống sửa máy. Trong khoang hiện giờ có đến trên trăm người gồm đủ mọi lứa tuổi và thành phần, ai nấy đều phải ngồi bó gối chen chúc bên nhau. Đối diện với Liên là hai người đàn ông trạc trên bốn mươi, cả hai đều lộ rõ nét mặt đăm chiêu lo lắng. Bên phải của Liên là một bà đã ngoài ba mươi, bạn bộ bà ba nâu cũ kỹ, đi cùng với chồng ngồi bên cạnh. Tay bà bồng một đứa bé kháu khỉnh vẫn còn bọc trong tã.

Bỗng mọi người đồng loạt ngó ra ngoài những khung cửa sổ bên phía Liên ngồi khiến Liên cũng phải tò mò quay lại. Thì ra xa xa nơi chân trời là những ngọn núi nhô lên hùng vĩ, nổi bật trên nền trời chiều vùng ven biển. Đó là những ngọn núi của Vũng Tàu. Liên đột nhiên dậy cảm, nước mắt tự nhiên trào ra và trong lòng thì bỗng mênh mang thổn thức. “Thôi thế là hết. Từ nay mình sẽ phải vĩnh viễn xa gia đình, bà con làng nước... rồi đây cuộc đời mình sẽ còn không biết bao nhiêu công gai nơi xứ lạ quê người...” Luồng tư tưởng cứ trào lên như vỡ bờ khiến Liên chẳng dám nhìn nữa. Liên quay trở vào trong khoang thuyền rồi từ từ gục đầu xuống cất lên tiếng nấc nghẹn ngào.

Có tiếng “oẹ” vang lên từ phía góc thuyền bên kia, rồi tiếp theo là nhiều người khác cũng lên ruột. Người mẹ trẻ ngồi cạnh Liên cũng vừa ỏi toàn bộ những gì bà đang có lên trên cặp đùi che phủ bởi chiếc quần nâu cũ kỹ của bà, chỉ kịp bồng đứa nhỏ sang bên tránh né. Liên vội vã bồng đứa nhỏ giúp bà trong lúc người chồng vừa ra ngoài. “Thật là tội nghiệp cho đứa trẻ mồm mím này, còn bé tí mà đã phải vượt biên,” Liên nghĩ, lòng thầm thì cầu nguyện cho con thuyền tới được bến bờ bình an để cho những “bông hoa” nhỏ, như đứa trẻ này, có cơ hội triển nở. Liên ôm sát đứa trẻ vào lòng, trào dâng niềm hân hoan khi nghĩ tới một ngày

nào đó nơi xứ lạ, Liên cũng có được một đứa con kháu khỉnh với Tuấn. Bỗng chợt nhớ đến Tr., cô bạn thân bên Mỹ, Liên thầm lo lắng, “Biết đâu Tuấn qua đó lại chẳng nói lại tình xưa với Tr. mà quên Liên. Dẫu sao thì con mình chắc hẳn là phải “bảnh” và giỏi hơn Tuấn nhiều. Đương nhiên hạt giống nảy mầm trên đất tốt phải hơn hạt giống nảy mầm trên sỏi đá chứ!” Nghĩ đến đó, Liên rất phấn khởi trở lại và quên cả đói mệt.

Mặt trời đã lặn sau chân trời nhường chỗ cho mặt trăng hiền hòa giải ánh sáng êm dịu trên mặt biển. Liên ngoái đầu ra cửa sổ. Mặt biển đêm nay thật yên lặng phản chiếu ánh trăng vàng lấp lánh. Thỉnh thoảng có vài con cá bay bắn vọt từ dưới nước lên và tà tà bay dọc theo thuyền như muốn chia vui với mọi người. Cảnh trí thật là đẹp thế nhưng tâm hồn Liên lại đầy những kinh mang. Biển tuy đẹp thật nhưng ngầm chứa đầy những đe dọa chết chóc. Chiếc thuyền Liên đang đi chỉ như một chiếc lá trong mặt hồ lớn. Xa tót tận chân trời cũng chẳng tìm đâu cho ra một hòn đảo nhỏ. “Nếu lúc này mà chìm thuyền thì chắc chắn chỉ còn một con đường là chết,” nghĩ đến đây, Liên rùng mình lo sợ. Biển cả bây giờ đối với Liên giống như một hung thần sẵn sàng kết liễu tính mạng của mọi người vào bất kỳ giờ phút nào. Đến nửa đêm hôm đó, khi thuyền đang êm nhẹ lướt sóng, khi mọi người đang say trong giấc ngủ mệt mỏi thì đột nhiên có tiếng lạch cạch phát ra từ máy thuyền rồi tiếng máy nổ trở nên tri tri và sau cùng im bật. Con thuyền đang mạnh mẽ lướt sóng bỗng từ từ dừng hẳn. Thuyền lúc này càng lắc mạnh hơn làm mọi người dù có mệt cũng khó lòng ngủ nổi. Có tiếng người tài công vang lên:

— Anh Định làm ơn coi hộ máy thuyền xem sao đi.

Một người, có lẽ tên là Định, lom khom từ trên buồng lái tuột xuống, vội vã xem xét chiếc máy. Liên bỗng cảm thấy mệt và cố định thần nhắm mắt ngủ. Chợt lúc đó có tiếng đàn guitar vang lên một bài nhạc cổ điển quen thuộc. Liên biết ngay là Tuấn vì Liên đã được nghe Tuấn chơi bài này mấy lần khi hai đứa còn học chung lớp. Mặc dù chẳng biết tí gì về âm nhạc, Liên cũng cảm thấy rất thích bài này vì âm điệu vui tai của nó. Mọi người dù mệt lả và ngái ngủ cũng vẫn yên lặng lắng nghe. “Vượt biên kiểu này quả cũng giống đi du lịch một cách bất đắc dĩ,” Liên vừa nghe vừa tự nhủ. Đột nhiên thuyền lắc mạnh mấy lần theo một đợt sóng biển lớn ập vào khiến cho tiếng đàn ngưng bật. Một lúc sau bài nhạc cũ lại nổi lên, nhưng lần này Liên nghe như có gì tắc nghẽn. Chẳng hiểu Tuấn hoặc ai khác có nhận ra không, hay chẳng lẽ Liên

được làm tri kỷ duy nhất hiểu được tiếng đàn của Tuấn? Hay đây là linh tính cho một điều bất tường sắp xảy ra?

Thời gian lặng lẽ trôi qua, chậm chạp trong sự nóng nung chờ đợi của mọi người. Trời đã sáng dần báo hiệu một bình minh nữa lại sắp đến. Người thợ máy suốt mấy tiếng liền bận rộn và mệt nhọc vẫn chưa sửa xong. Cảm thấy đói, Liên lục trong gói hành lý đem theo lấy ra một chiếc bánh chưng đưa lên miệng nhai ngấu nghiến. Người thợ máy xem ra cũng đã thấm mệt. Ông ta đứng lên đưa tay lau mồ hôi và nói:

— Máy tàu bị hư rất nặng. Nếu bà con mệt thì xin cứ tiếp tục ngủ cho thoải mái nhé. Tiếng đàn của Tuấn lại cất lên sau mấy giờ ngưng nghỉ. Bài nhạc mới này tuy dịu dàng nhưng âm điệu lại thật buồn thảm. Thêm vào đó là chiếc bánh chưng vừa ăn xong làm Liên thấm mệt và rồi vô tình ngủ thiếp đi.

Tiếng đề ba máy rộn ràng vang lên làm Liên giật mình tỉnh giấc. Máy thuyền sau một hồi sục sịch nay lại im lìm, đen ngòm như một khối sắt vụn vô tri. Mặt trời đang dần dần khuất bóng nơi chân trời khiến Liên ngạc nhiên không ít, “rõ ràng mình chỉ ngủ có một tí thôi mà?...” Người đàn bà ngồi bên cạnh như hiểu được tâm tư Liên nên quay sang phía Liên cất tiếng:

— Cô mệt lắm hả?

— Vâng.

— Tôi nhờ ói ra được nên đỡ mệt.

Bà thở dài nói tiếp:

— Cô biết không, cô đã ngủ cả ngày trời rồi đó. Thuyền bị hư máy nặng, chẳng biết có sửa được hay không.

Vừa nói người mẹ trẻ vừa ôm chặt lấy đứa con, mắt ngồi sáng tình thương và hôn lầy hôn để đứa bé như sợ có ai cướp mất. Một nỗi lo lắng và thất vọng chợt dấy lên trong tâm khảm Liên. Cơn đói và khát lại bắt đầu hành hạ Liên một cách tàn nhẫn. Tuy vậy Liên không dám ăn thêm. “Từ đây cần phải

dành dụm để đề phòng chuyện bất trắc mới được,” Liên vừa nghĩ thầm vừa đưa tay lấy chiếc bi đông nước, mở nắp uống đỡ một ngụm nhỏ cho đỡ khát. Thế nhưng vừa uống xong Liên mới cảm thấy cái khát cháy cổ mà Liên đã quên đi qua giấc ngủ. Bây giờ Liên mới nhận chân được cái giá trị của nước, một thứ thừa thãi trên đất liền nhưng quý bằng sinh mạng người trên biển cả. Liên đột nhiên cảm thấy tiếc nuối và thèm có được những giọt nước mà Liên đã luôn luôn lãng phí khi còn ở trên đất liền.

Có tiếng chửi thề của người thợ máy vang lên. Có lẽ ông ta nổi dóa vì đã gần hết một ngày mà không sửa xong. Bỗng lúc ấy cánh cửa ra vào khoang thuyền chợt hé mở. Người đang bước vào trong khoang thuyền chính là Tuấn. Hôm nay trông Tuấn đã hốc hác, đôi mắt trong thoáng lộ niềm thất vọng. Tuấn khom lưng bước về phía Liên, nhỏ giọng:

— Liên khát nước lắm phải không?

Vừa nói, tay Tuấn vừa chìa ra một bình nước nhỏ dính đầy dầu mỡ:

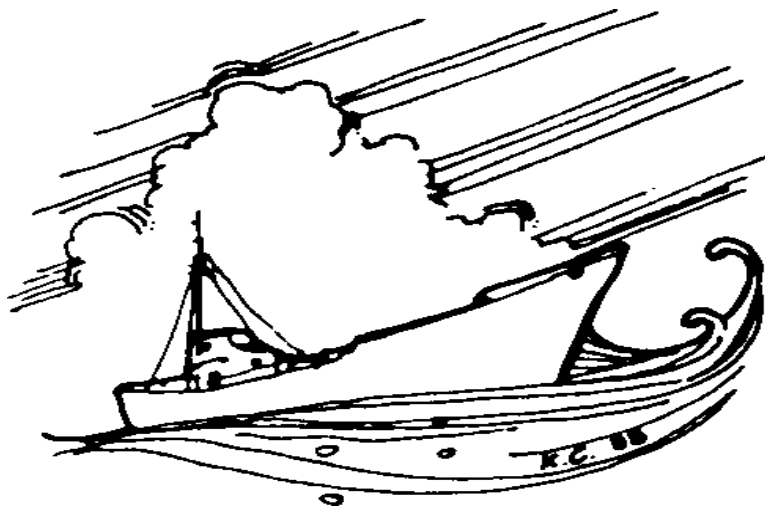
— Thấy Liên ngủ cả ngày mà tôi đâm lo. Mấy lần muốn xuống gọi Liên dậy mà lại ngại chẳng dám xuống. Phần của Liên đây, uống đi cho đỡ khát.

Liên cảm động đến độ hai tay run run cầm lấy bình nước trơn tuột vì dầu mỡ. Nếu mà lúc thường chắc Liên cũng chẳng thèm sờ đến đâu, thế nhưng hoàn cảnh lúc này lại khác. Hình như Tuấn đã nhin bớt phần mình để dành cho Liên thì phải. Quả thật tiêu chuẩn nước mỗi ngày của mỗi người rất là giới hạn: một lon sữa bò để dùng vào mọi việc, vì thế nên chẳng ai dám dùng nước một cách lãng phí. Lúc sinh

tử này thật chính là lúc để dò xét lòng người. Thế nhưng dò xét để làm gì khi hy vọng sống còn quá ư mong manh. Liên ngược cặp mắt long lanh nhìn Tuấn:

— Cám ơn Tuấn nhiều.

— Bây giờ tôi lại phải lên trên boong tàu nữa. Liên cùng đi với tôi nhé. Ngồi cả ngày dưới này dễ bị tê chân lắm.

Liên khe khẽ gạt đầu, lòng thầm nghĩ không biết sau này phải làm sao để có thể xứng đáng với tấm lòng của Tuấn. Người thợ máy giận dữ đến điên cuồng giờ cao chiết mỏ lết đập đánh “bình” một cái vào chiếc đầu máy đen ngòm. Ngừng lại một chút, ông ta chửi thề một tiếng như che bớt ngưng ngưng rồi cất giọng buồn buồn:

— Yêu cầu bà con tiết kiệm nước uống và thực phẩm. Máy tàu đã bể một piston, không biết chừng nào mới sửa xong.

Lời nói ấy như dẫn theo một luồng tử khí len lõi đầu dây trong khoang thuyền. Mọi người đều hướng ánh mắt thất thần về phía chiếc đầu máy lúc này trông như một chiếc quan tài sắp an táng mọi người. Những tiếng thở dài nào ruột liên tiếp vang lên.

Rốt cuộc sáu ngày lênh đênh chờ chết đã trôi qua. Trong suốt những ngày này, Liên phân vì kiệt sức, phần vì lo buồn đã sinh bệnh mà ngày đêm ngồi ngủ mê mệt trong khoang thuyền. Ai nấy đều phải ăn uống cầm chừng vì lượng nước dự trữ trên thuyền đã gần cạn. Phần nước một lon sau giảm xuống chỉ còn một phần tám lon. Từ ông chủ tàu cho đến mỗi thủy thủ đều héo hon ngồi im chờ đợi trên sàn thuyền. Lá cờ cấp cứu đầu được giương cao từ mấy hôm qua nhưng kết quả vẫn là vô vọng. Thỉnh thoảng Tuấn xuống ngồi cạnh Liên để chuyện trò tâm sự. Chàng vẫn nhường nửa phần nước hàng ngày cho Liên, và luôn tận tình chăm sóc cho Liên từng li từng tý. Mối tình giữa hai người vì thế càng thêm đậm đà, nhưng cả hai đều khó yên tâm được vì mối nguy hiểm hiện tại. Những câu nói pha trò ngày thường thì dễ thương thế mà sao bây giờ lại trở nên vô duyên chi lạ.

Liên tựa mình tỉnh giấc khi nhận ra mình đang dựa lưng trên một cánh tay rắn chắc. Tuấn đã ngồi bên trái Liên từ lúc nào và đã kéo Liên dựa vào lòng chàng. Trong khoang thuyền lúc này tối om như mực. Những cánh cửa sổ đều phải đóng kín, bởi vì kiệt sức nên không ai chịu nổi gió biển lạnh lẽo nữa. Tuấn nhẹ nhàng trườn mền:

— Liên dậy rồi đó hả?

Liên khe khẽ gạt đầu dù biết rằng đây không phải là cách trả lời trong bóng tối dày đặc thế này. Tuấn co cánh tay phải lại, ôm sát Liên vào lòng như sợ vuột mất. Trong vòng tay âu yếm ấy, lòng Liên bỗng man mác dâng lên một nỗi niềm khôn tả. Cả hai cùng im lặng, lảng lảng ngáy ngất bên nhau như đã quên cả cái chết đang chực chờ trước mắt. Ngoài trời tối đen

như mực, không một vì sao đêm lấp lánh. Gió biển luôn qua khe cửa sổ và buồng lái thuyền hất vào những đợt lạnh lạnh như báo hiệu một cơn mưa sắp đến. Một hồi lâu sau Tuấn mới từ từ nhúc nhích, đưa tay lục lọi chỗ góc khoang thuyền như tìm một vật gì. Có tiếng mở nắp. Thì ra đó là một bình nước. Tuấn thì thào:

— Uống này Liên.

Liên nâng bình nước nuốt mạnh một hơi. Ngụm nước mát tẩm dần trong cơ thể kéo Liên trở về với thực tại. Liên cảm thấy trong người mệt mỏi. Thì ra cái mệt và cái đói chẳng phải luôn luôn là bạn đồng hành với nhau. Đã gần mười ngày Liên không ăn nhưng giờ này cũng chẳng thấy đói. Cũng có thể là Liên đã “no say” trong “men tình” cũng nên. Trong đau buồn, hai dòng lệ thấm bỗng tự nhiên tuôn trào trên gò má. Liên lặng lẽ khóc cho chuyến đi không may này.

Không biết đã mấy ngày nữa trôi qua. Liên mơ màng tỉnh giấc khi nhận thấy một bàn tay đang vuốt ve mái tóc mình. Mái tóc này ngày thường óng mượt bao nhiêu thì lúc này lại tẻ hại bấy nhiêu, mồ hôi mấy ngày qua trộn với nước biển hất vào đã bện tóc Liên thành từng bụm tóc rối bời bê bết. Vậy mà Tuấn vẫn âu yếm vuốt ve nó. Bàn tay Tuấn run run không hiểu vì kiệt sức hay vì quá cảm xúc đã dắt đưa Liên vào một cơn mê sáng khoái. Ngoài trời có tiếng gió lạnh rít lên báo hiệu một cơn bão sắp đến. Trong khoang thuyền vẫn ngập tràn tối tăm và yên lặng. Không biết người ta đã ngủ hết hay ai nấy đều cố tình im lặng để mong giữ lại tàn hơi cầm cự với cái chết. Tuấn bỗng rời bàn tay từ tóc xuống má Liên, nuôi bùng trên khắp cơ thể Liên những đợt sóng mê không dứt. Tuấn rót giọng trêu mền bên tai:

— Liên à.

Một thoáng yên lặng trôi qua, Liên ngẩng mặt cố nhìn rõ Tuấn như để trả lời cho chàng. Chừng như hơi ngập ngừng e thẹn, Tuấn tiếp:

— Em có giận anh không?

Liên rùng mình, chẳng phải vì lạnh, nhưng vì sung sướng. Tiếng “em” êm đềm, dịu ngọt như mật quả thật đã xoa dịu nỗi mệt nhọc của Liên. Dù trong hoàn cảnh này Liên vẫn cảm thấy thật thoải mái. Liên cất giọng run run:

— Sao em lại giận anh được chứ?

Dùng chữ “em” đáp lại, Liên mặc nhiên ngậm trao hết cả cuộc đời lẫn tấm lòng mình cho Tuấn. Dằn xúc động trong giây lát, Tuấn buồn buồn cười nhẹ:

— Em có biết không, mình lênh đênh thế này đã hơn mười ngày... mà em thì lại không được khỏe...

Ngừng lại một lúc, Tuấn thở dài áo não:

— Anh cứ nghĩ là những năm tháng của cuộc đời còn lại, anh sẽ dành hết cho em ở một vùng đất xa lạ nào đó. Có ngờ đâu... bây giờ anh thật là đau khổ và hối hận vì đã trót dẫn em đến chỗ này...

Liên chợt nhớ mình đã quên băng đi thời gian, đã hơn mười ngày mà Liên tưởng chừng như chỉ mới bốn năm ngày trôi qua. Bỗng lòng Liên chợt nổi lên một linh tính mới, “Không! Liên phải sống. Liên sẽ được cứu. Liên phải sống để trọn hưởng cuộc đời bên Tuấn. Không chết được! Liên phải sống.”

Tuấn lại cất giọng buồn buồn:

— Em đang nghĩ gì vậy?

— Em biết sẽ có tàu đến cứu mình.

Tuấn thở dài một cách tuyệt vọng:

— Mười ngày qua, đã có đến trên năm mươi chiếc tàu, nhưng có chiếc nào chịu cứu mình đâu? Liên thở dài. Một nỗi uất hận chợt trào dâng đến tắc nghẹn nơi cuống họng. “Phải! Cái gọi là nhân đạo của Thế Giới tự Do là thế...” nhưng Liên chợt trở nên sáng suốt, nỗi uất hận lại lắng xuống... “cũng chẳng trách được. Đến bọn VC cũng là người Việt Nam cả mà còn đối xử với dân đen như đối với những con vật, huống hồ chi người ngoại quốc chẳng tí liên hệ gì với mình... Quả thật! Niềm vui trọn vẹn của mình lúc này chỉ có chàng mà thôi.” Liên dịu dàng thở thê:

— Em không hề ân hận. Cùng lắm là tụi mình được chết bên nhau ở đây là cùng chứ gì.

Liên nép sát vào lòng Tuấn để cố giữ lại giây

phút thần tiên này. Chẳng biết ở đời sau hai đứa có còn được bỗng bềnh bên nhau như bây giờ hay không...

Trong lúc hai người đang say đắm bên nhau, ngoài trời bỗng đổ cơn mưa, sấm chớp gầm thét giận dữ đó đây và sóng biển khởi sự lắc thuyền tròn trành như muốn hành hạ con thuyền đến lúc rời ra rừng mảnh vụn mới thôi. Có tiếng ông chủ thuyền hét lớn:

— Tất cả anh em thủy thủ xuống hết sàn tàu, ngồi ở mũi tàu để dẫn tàu xuống.

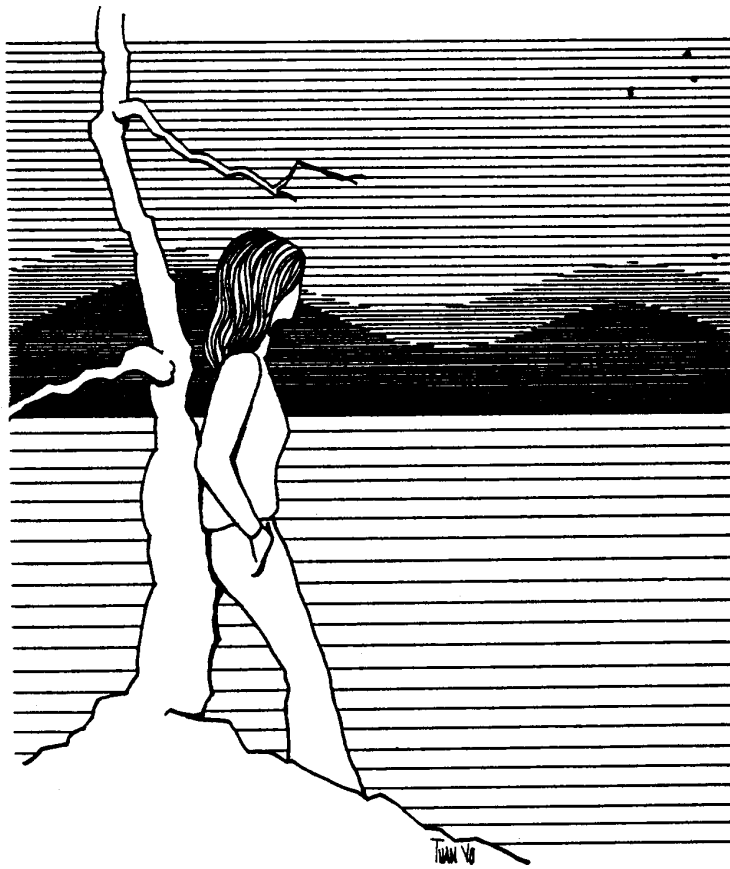
Trong bóng tối dày đặc của khoang thuyền có tiếng cầu kinh đột ngột vang lên, bắt đầu từ một bà ngồi ở đầu bên kia, sau lan ra khắp khoang thuyền. Người

cầu nguyện Chúa, kẻ kêu cứu Phật hay tổ tiên, ông bà, lâm râm vang lên khắp nơi. Hình như mọi người đều đã cảm nhận được sự yếu đuối, bất lực của con người đối với trời đất nên ai nấy đều lo lắng cho cái chết gần kề. Cùng lúc, Tuấn càng ôm chặt Liên hơn, và một thoáng hơi thở ấm áp của Tuấn cuộn theo gió biển lạnh lẽo lướt nhẹ trên trán Liên tiếp sau cái xoay mình của chàng. Tuấn đã từ từ tìm đôi môi của Liên để trao một nụ hôn nồng nàn. Mặc cho bão tố quay cuồng và cái chết kề bên, Liên vẫn an nhiên nhắm mắt hưởng trọn nụ hôn đầu đời và cũng có thể là nụ hôn cuối

đời này. Hai trái tim lúc này như ngừng đập, cả hai đều nín thở đắm đuối ôm chặt lấy nhau, hai tâm hồn như hòa làm một, say sưa trong cảm giác mê mị, trong tuyệt thú của yêu đương.

Một hồi lâu sau hai người mới rời tay. Lúc này tiếng cầu kinh dù to nhưng cũng chẳng lấn át nổi giọng Tuấn nhỏ như muỗi rớt bên tai Liên:

— Em à! Nụ hôn đầu anh xin dành cho em.

Mặc cho lời nói ấy như lời trời trăn sau cùng, Liên vẫn thấy sự mê mê như vẫn còn là trên đôi bờ môi khô héo mấy hôm nay. Thì chẳng là nụ hôn đầu Liên cũng đã dành trọn cho Tuấn là gì, thế nhưng... thật đáng tiếc thay... Liên tự nhiên thút thít khóc:

— Em chỉ mơ sẽ có một ngày mình sẽ sống hạnh phúc với nhau bên đàn con ngoan... nhưng..., ý Trời lại chẳng muốn...

Tuấn run run ôm chặt Liên hơn như muốn cùng Liên đi vào mê mê nữa. Nhưng thuyền chợt lắc mạnh. Liên bỗng hoa mắt, chóng váng rồi ngất lịm.

Không biết trải qua bao lâu Liên mới hồi tỉnh, bây giờ tiếng nước nước ngoài đầu thuyền không ngừng vang lên. Cơn mưa đã tạm dứt nhưng Tuấn không còn ở cạnh Liên nữa. Liên tự mình muốn đi tìm Tuấn nhưng khi vừa dợm đứng lên, Liên đã cảm thấy cơ thể rã rời nên lại phải ngồi phịch xuống.

Trời tờ mờ sáng. Cánh cửa ra vào bị gió thổi đã bật tung ra. Trong khoang thuyền ai nấy đầu rũ người dựa vào thành thuyền, nhắm mắt để mặc số mệnh đẩy đưa. Bỗng có tiếng hô vang lên:

— Có tàu Mỹ tới.

Cả thuyền như bừng tỉnh. Một niềm hy vọng tràn vào trong khoang thuyền làm cho mọi người quên đi cả mệt nhọc. Ông chủ tàu xuất hiện nơi ngưỡng cửa, đôi mắt ẩn sau cặp kính trắng đeo trên khuôn mặt hốc hác chiếu ngời hy vọng:

— Có tàu Mỹ tới vớt. Mọi người hãy bình tĩnh. Mình được cứu rồi.

Sóng và gió bão vẫn điên cuồng gào thét. Nhưng xen lẫn với tiếng gió bão là tiếng máy tàu đang tiến dần về phía thuyền Liên. Sau cùng năm thanh niên còn khỏe mạnh trên thuyền, trong đó có Tuấn lão đảo bước vào trong khoang thuyền để lo vớt mọi người ra ngoài. Cơn mưa lại tiếp tục xối xả trút xuống, xem ra còn khủng khiếp hơn lần trước. Từng đợt mưa nặng hạt và lạnh buốt quyện theo gió bão tạt trong khoang thuyền, thế nhưng Liên vẫn cảm thấy thật ấm áp, sự ấm áp của lẽ sống, của hy vọng. Tàu lớn đã tới gần thuyền, chiếc thuyền chao qua đảo lại càng mạnh hơn đến độ kêu rảng rặc như không chịu nổi sự hoành hành của bão và sức ép của chân vịt tàu lớn.

Sau cùng thì Liên và mọi người đều lên được trên tàu. Các thủy thủ Mỹ thật khỏe mạnh đã xuống tận sàn thuyền bế xốc từng người lên thang dây. Riêng khoảng hai chục người còn khỏe mạnh thì có thể tự

leo lên tàu. Đây là một chiếc tàu lớn của quân đội Mỹ sơn màu nhà binh. Boong tàu có lan can cao đến quá ngang vai. Đứng trên khoang tàu nhìn xuống, Liên rùng mình khi nhìn thấy thuyền mình dưới bầu trời u ám của cơn bão sáng nay như một con “cá nhỏ” cạnh con “kình ngư” lớn. Giá của Tự Do quả thật quá cao.

Sấm chớp vẫn gầm gừ xa xa, một đợt nước mưa nữa lại trút xuống như thác đổ, Liên chột nhớ tới Tuấn. Chắc giờ này chàng vẫn còn đang ở trên thuyền. Liên cố vươn cổ ra khỏi lan can trên boong tàu đảo mắt khắp nơi tìm kiếm. Qua làn mưa, Liên thấy Tuấn và mấy người khác đang chuẩn bị leo lên thang dây.

Chợt một cơn lốc cực mạnh thổi đến làm con tàu rung rinh, cuốn theo một đợt nước mưa rơi lộp bộp trên boong tàu. Liên chột hoảng sợ khi nghĩ đến Tuấn còn đang kẹt lại bên dưới. Chờ ít phút khi cơn bão lắng dịu Liên lại cố ngoái cổ nhìn xuống. Có mấy người bị cơn bão thổi cũng đã rơi từ trên thang dây xuống. Những người thủy thủ Mỹ đang dùng ca nô để vớt họ lên. Liên vẫn cố mở mắt thật to để tìm Tuấn.

Trên mặt biển phía dưới, chiếc ca nô nhỏ vẫn đều đặn nổ máy. Mấy thủy thủ Mỹ vẫn bận rộn tìm kiếm trong khi Liên thờ thẩn ngây dại hét lớn lên một tiếng, muốn nhào thẳng xuống biển chỗ chiếc thuyền nhỏ đang từ từ chìm. Nơi đó Tuấn đang chơi với, mê dại vùng vẫy chống lại sóng biển. Dòng máu đỏ tươi trào ra từ trên đỉnh đầu, thấm đỏ cả vùng nước bao quanh Tuấn. Chiếc ca nô lướt nhanh về phía đó nhưng đã quá muộn. Một đợt sóng lớn dội lại từ thành tàu đổ ập lên Tuấn. Liên chỉ còn thoáng thấy mắt chàng hướng về phía tàu lớn như muốn trút hết linh hồn chàng vào đấy khi làn sóng ào ào đổ xuống.

Bóng dáng Tuấn hoàn toàn biến mất, chôn kín niềm hy vọng của Liên. Thật có ai ngờ đâu sinh lộ lại dẫn đến tuyệt lộ. Thật ai ngờ được chuyến tàu sum họp lại chính là chuyến tàu vĩnh biệt. Mặc cho mưa bão giáng xối xả, Liên vẫn đứng lặng yên, ngây dại tuôn rơi dòng lệ thảm. Một nỗi đau không thể diễn tả xâu xé, quặn thắt trong lòng; tim Liên như có trăm ngàn mũi kim đâm trúng. Không gian bỗng trở nên đen thẫm, đảo điên những ánh sao. Liên hét lớn một tiếng rồi lão đảo ngã quỵ. Hẳn là giờ đây Tuấn đã an nghỉ trong lòng Thái Bình Dương. ■

Để tưởng niệm một mối tình.
Trọng Dung (UCSB, 4/89)

Phỏng Vấn Tuổi Trẻ Việt Nam sau 20 năm

96.7 FM

Chương Trình Phát Thanh Tiếng Nói Tuổi Trẻ

Trong bối cảnh lịch sử sau 20 năm mất nước ra đi, chương trình phát thanh Tiếng Nói Tuổi Trẻ của Tổng Hội Sinh Viên Việt Nam miền Nam California đã thực hiện một buổi phỏng vấn đặc biệt với một số khuôn mặt trẻ đã sinh hoạt nhiều về mọi mặt văn hóa, xã hội, học đường và chính trị là chị Đinh Ngọc Lệ Hồng (LH), chủ tịch hội Ái Hữu Sinh Viên Việt Nam, anh Lê Văn Lực (LVL), hội trưởng hội Khoa Học và Kỹ Thuật Gia Việt Mỹ, anh Trần Trung Dũng (TTD) thuộc Ủy ban Vận Động Chính Trị của người Việt Nam, chị Đỗ Hoàng Uyển Linh (UL) thành viên của hội Chuyên Gia Việt Nam, và chị Nguyễn Thế Thủy (NTT) cựu chủ tịch Tổng Hội Sinh Viên Việt Nam miền Nam California, qua sự phỏng vấn của chị Thùy Dương (TD). Mục đích của buổi phỏng vấn là tìm hiểu những ưu tư, suy nghĩ của tuổi trẻ Việt Nam sau 20 năm bị nạn tại xứ người, nhìn lại những thành quả và nghĩ gì cho tương lai.

TD: Ngày 30-4, 1975, tuổi trẻ chúng ta lúc đó còn bé lắm. Hôm nay, 20 năm sau, chúng ta nghĩ như thế nào về ngày 30 tháng Tư này.

LVL: Ngày 30-4, 1975 là một biến cố lịch sử, là một biến cố rất đen tối cho người Việt và gần 3 triệu người Việt ta đã bỏ nước ra đi và chúng ta phải làm gì cho những người còn ở lại, còn kém may mắn hơn những người đã ra đi và chính như thế chúng ta phải làm gì được cho tương lai có thể trở lại Việt Nam và xây dựng giúp đỡ Việt Nam.

NTT: Ngày 30 tháng Tư là một khổ nhục chung của chúng ta, mà điều Thủy nghĩ nhiều nhất là sự bất hạnh của những người lính Việt Nam Cộng Hoà đã bỏ mình cho cuộc chiến, cho lý tưởng tự do, đã nằm xuống và đã sống trong bao năm dài tại các trại tù cải tạo.

LH: Đây là một dấu hiệu của một đất nước bắt đầu sống trong sự đau khổ, bất công đầy áp lực của chế độ Cộng sản.

UL: Đối với Linh, thì mỗi lần nghĩ đến ngày 30-4 là tôi nghĩ đến ngày Sài Gòn lúc đó toàn là lửa không, toàn một màu đỏ đối với tôi. Đôi lúc tôi nhìn lại, tôi nhớ đến mẹ tôi di cư từ Bắc vào Nam, mẹ tôi nói lúc đầu thì nhớ Hà Nội lắm sau khi sống ở Nam, sau khi sống ở đây 20 năm thì nhớ Sài Gòn. Tôi ở đây 20 năm, tôi vẫn nhớ nhà, nhớ Việt Nam.

TTD: Hình ảnh 30 tháng Tư vẫn luôn sống động trong tâm hồn tôi, khi tàu hải quân Việt Nam đi vào Subic Bay thì chúng ta phải kéo lá cờ xuống thì đó là một sự đau khổ nhưng tôi không nghĩ đó là một sự đau khổ mãi mãi mà đó là sự mở đầu cho một cuộc đấu tranh mới cho những người Việt yêu chuộng tự do để tranh thủ nhân tâm đồng bào ta từ Bắc tới Nam để mở một trang sử mới cho quê hương Việt tự do cho tương lai.

TD: Đối với Thùy Dương rất đồng ý với các anh chị và Thùy Dương vẫn nhớ đến ngày đó khi Sài Gòn mất điện mất nước và khi nghe đến thông điệp đầu hàng thì cả nhà Thùy Dương và những người đồng bào đều khóc. Các anh chị nghĩ thế nào về đất nước Việt Nam trong 20 năm qua.

LVL: 20 năm ở Việt Nam đã có nhiều việc đã xảy qua mà những người mang theo chủ thuyết Cộng sản đã không làm được những gì họ hứa hẹn và họ đã không mang được sự tự do và nhân quyền cho người dân như ở Mỹ này hay ở các nước tự do dân chủ khác. Chúng ta ở hải ngoại phải làm cách nào để thay đổi chế độ mang lại sự tự do cho những người bạn trẻ tại nước và cho đồng bào chúng ta.

UL: Đối với cá nhân tôi khi tôi nhìn lại quê hương thì tôi thấy Việt Nam không có nhân quyền, đây rầy bất công, giàu nghèo phân biệt giai cấp quá nhiều. Chế độ Cộng sản không có sự công bằng, người dân vẫn khổ và khổ, tệ hại và càng ngày càng tệ.

LH: Đất nước Việt Nam với một thế hệ ở quê nhà đã mất đi một niềm tin sau 20 năm và sự tự hào của dân tộc.

TTD: Tôi nghĩ 20 năm qua đánh dấu một chuỗi ngày dài thất bại của chế độ Cộng sản qua nhiều thí nghiệm của họ qua các vấn đề kinh tế, xã hội, văn hóa và sau đó là họ cố gắng thay đổi lần nữa qua một sự thí nghiệm đổi mới mà chính họ lại không có khả năng.

TD: Các anh chị nghĩ gì về giới trẻ tại Việt Nam sau 20 năm như thế nào?

UL: Tôi có những người anh em họ lớn lên ở miền Bắc mà bao nhiêu năm qua không được gặp. Tôi có những người anh em họ đi bộ đội xong rồi muốn vượt biên muốn sang Mỹ mà bị bắt. Khi mà tôi nhận được thư của họ thì trong lá thư của họ đầy những sự bất mãn, bất đắc chí. Lúc tôi còn đi học, nhận được tin họ bị bắt, trong lòng tôi nghĩ người đó bằng tuổi mình mà nay tương lai người đó sẽ ra sao? Đôi lúc tôi cảm thấy đó là sự bất công, bất hạnh cho những người bạn trẻ đó.

TTD: Những người bạn trẻ đó đã trả một giá rất đắt cho những người đàn anh, đàn cha lỗi lầm đã tạo ra và những người hiện thời đang lèo lái con thuyền quốc gia. Họ, lớn lên không có cơ hội khả năng để học hỏi, tiến thân lo cho gia đình. Đời con cháu của họ sau này lại phải trả những món nợ đó.

LVL: Theo tôi nghĩ, những người bạn trẻ ở Việt Nam đều muốn có một môi trường tự do để học hỏi, tiến thân, không bị ràng buộc. Họ muốn có một đời sống tự do.

TD: Mỗi lần Thùy Dương thấy các anh chị em sinh viên học sinh đi học đến trường tại Mỹ thì lại nghĩ đến các bạn trẻ ở Việt Nam đã sống và học trong một chế độ giáo dục yếu kém và bất công theo giai cấp. Chúng

ta nghĩ gì về giới trẻ Việt Nam và cộng đồng tại hải ngoại đã làm được những gì?

LVL: Trong 20 năm qua, tuổi trẻ và cộng đồng chúng ta đã đóng góp rất lớn cho đất nước này qua học đường, thương mại, chính quyền, và tuy rằng cộng đồng ta vẫn còn rời rạc nhưng đang trên đà đi tới để cùng nhau tiến đến một cộng đồng vững mạnh tại hải ngoại.

NTT: Là một người sinh hoạt với các bạn trẻ Việt Nam, Thủy thấy giới trẻ đã đóng góp nhiều về văn hóa qua các chương trình văn nghệ giới thiệu đến người bản xứ. Tuổi trẻ Việt Nam đã làm bốn phận phát huy và bảo tồn văn hóa Việt Nam.

LH: Về mặt tôn giáo, tuổi trẻ ở hải ngoại đã nhận thức và ý thức được sự hành động qua việc tham gia vô các công tác xã hội và văn hóa của các đoàn thể tôn giáo.

UL: Tuổi trẻ Việt Nam thành công trên mặt học đường, mở báo ra vào cuối năm thì chúng ta có thể thấy đây những tên Việt Nam được vinh dự học bổng, giải thưởng. Mặt khác, về việc đi làm, nhiều người Việt đã thành công trong công việc của họ trong hãng xưởng và trong việc làm ăn mà chúng ta có thể nhìn qua Little Saigon.

TD: Muốn có một cộng đồng vững mạnh và để góp phần cho một ngày mai tươi sáng cho quê hương thì mỗi người chúng ta phải làm những gì?

LH: Chúng ta phải có niềm tin về chính mình và niềm tin vào cho quốc gia dân tộc và cộng đồng chúng ta phải bảo tồn văn hóa duy trì tập quán, lễ nghi về gia đình, đẩy mạnh sự yểm trợ cho tuổi trẻ làm việc và dẫn thân. Cộng đồng chúng ta phải đặt quyền lợi của quốc gia dân tộc trên hết, bỏ qua những dị nghị cá nhân, hiềm khích đã phá lẫn nhau, để mang sự đoàn kết chung.

UL: Nếu mình là người Việt Nam mà tha thiết với cộng đồng thì chúng ta phải đóng góp, phải làm mà không nhất thiết lại phải lo đến hội này, hội nọ. Mặt khác, ngoài việc chúng ta lo đời sống hàng ngày, chúng ta đừng quên phải lo đến con em của chúng ta duy trì và dạy dỗ cho các em hiểu rõ về việc giúp các em biết nó là người Việt Nam, tránh bị mặc cảm hư hỏng về việc tôi là ai? “Identity problem”.

TTD: Sự đoàn kết bắt đầu từ con số 1 và nếu mọi người chúng ta nhìn vào sự dẫn thân và đoàn kết chung thì chúng ta mới đạt được mục đích chung là mang lại tự do dân chủ cho quê hương.

LVL: Cộng đồng chúng ta phải ngồi lại với nhau hầu đưa tất cả chúng ta lại có chung một tiếng nói chung cho một công việc chung đồng sinh hoạt chính tại đất nước này.

TD: Tại sao mọi người chúng ta phải đóng góp vào công việc chung?

UL: Tại sao? Đầu tiên công việc chung đó là công việc gì mà nếu công việc chung đó là cho dân tộc, cho cộng đồng, thì bất cứ một người nào còn là Việt Nam thì chúng ta đều có bốn phận cũng như là lời ca trong bài quốc ca: Này Công Dân ơi đứng lên đáp lời sông núi.

NTT: Khi mà sinh hoạt với giới trẻ thì họ có khó khăn về việc “Identity problem” thì chúng ta, những người đã ý thức rồi thì chúng ta nên có trách nhiệm hướng dẫn họ tìm hiểu và ý thức được rồi sau đó chúng ta cùng các bạn trẻ làm việc chung nhau.

LH: Nếu mình muốn làm thì trong gia đình, phụ huynh phải có trách nhiệm chung là chỉ bảo con cái để tương lai sau này cộng đồng chúng ta sẽ có một thế hệ vững vàng tiếp nối theo.

LVL: Công việc chung là công việc chúng ta có thể ngồi lại với nhau để tìm hiểu nhau và có một tình cảm

gắn bó mà chúng ta cần có để chuẩn bị cho một tập hợp lớn hơn cho nhiều người để cho một công cuộc chung về sự trường tồn cho quốc gia sau này.

TD: Các anh chị nghĩ thế nào vai trò tuổi trẻ Việt Nam tại hải ngoại qua việc vận động đấu tranh cho tự do dân chủ Việt Nam.

TTD: Trong những năm sắp tới, tuổi trẻ tham gia vào sinh hoạt cộng đồng có thể không có nhiều, mặt khác họ có thể thiếu những kiến thức

một giai cấp lãnh đạo một tầng lớp độc tài Cộng sản không làm lợi cho đất nước và người dân Việt Nam.

TD: Các anh chị có điều gì mơ ước cho thế hệ trẻ của chúng ta, cho quê hương và cho dân tộc?

NTT: Nói về thế trẻ Việt Nam, nếu so sánh thì chúng ta đây thật là may mắn hơn các bạn trẻ ở Việt Nam cho nên khi hoạt động chúng ta vẫn không quên nghĩ đến các bạn ở Việt Nam. Cho nên, đối với Tổng Hội Sinh

nhân quyền cho mọi người dân. Và tôi muốn nhìn thấy dân mình được tiến lên trong sự ấm no, bình đẳng và tôi không còn nhìn thấy khi về Việt Nam một em bé 13 tuổi phải đi làm em trẻ mãi mãi và em bé 5, 7 tuổi phải đi lượm rác ban đêm.

TTD: Mơ ước tôi thì hơi dài... nhưng nó chỉ có thể thực hiện nếu chúng ta, tuổi trẻ Việt Nam trong và ngoài nước đều nhìn thấy vai trò của mình và nhận thấy sự đang đi xuống của đất nước và sự cần thiết phải thay đổi cần có và mạnh dạn đứng lên để cho một ngày nào đó Việt Nam chúng ta có khả năng thăng tiến, hùng mạnh như các nước khác trên thế giới và con cháu chúng ta không phải nghĩ là nước Việt Nam là một nước nghèo thứ ba trên thế giới mà nước chúng ta là một nước con Rồng cháu Tiên và đang có một tương lai tươi sáng trên thế giới.

LH: Sau khi thanh bình, tự do dân chủ đã về lại trên quê hương Việt Nam, tuổi trẻ chúng ta trong và ngoài nước xiết chặt tay nhau để cùng chung xây dựng lại ngôi nhà Việt Nam đã bao năm qua bị đổ nát và Lệ Hồng cũng thiết tha kêu gọi tất cả các bạn gái, các chị hãy tham gia tích cực vào các công cuộc tranh đấu chung cho Việt Nam.

LVL: Muốn những ước mơ đó được thành công thì Việt Nam chúng ta phải có được thật một sự tự do, dân chủ và công bằng tới mọi người dân.

TD: Thay mặt cho chương trình Tiếng Nói Tuổi Trẻ, Thùy Dương xin cảm ơn tất cả các anh chị đã bỏ thời gian ra để cùng nhau chia sẻ những tâm tình sau 20 năm mất nước ra đi. Dù bao đau thương, buồn nhớ của tuổi trẻ Việt Nam trong và ngoài nước khi nghĩ đến đồng bào ruột thịt, đến đất nước mến yêu nhưng trong lòng của chúng ta vẫn luôn có những ý chí để cùng nhau quyết tâm xây dựng lại một Việt Nam tự do và dân chủ, hạnh phúc và ấm no. ■

về ngôn ngữ lịch sử văn hóa Việt Nam mà tôi nghĩ họ cần phải có sự cố gắng của từng cá nhân cũng như sự giúp đỡ của tập thể. Mặt khác, nếu cộng đồng chúng ta muốn thăng tiến thì chúng ta phải nhìn vào giới trẻ và khuyến khích cổ động yểm trợ họ tham gia vào các sinh hoạt văn hóa, xã hội, chính trị. Ngoài ra, giới trẻ có khả năng để vận động và đấu tranh đối với dòng sinh hoạt chính của Mỹ cho việc tranh đấu chung.

UL: Đóng góp của giới trẻ rất quan trọng, nhưng giới trẻ cần phải nhận thức và hiểu rõ khi chúng ta đóng góp như việc giúp đỡ và đóng góp tới Việt Nam hiện tại thì chúng ta đã đóng góp một cách sai lầm cho

Viên Việt Nam đều có chiều hướng kết thân, mang tới những phong trào dân chủ, truyền bá gởi đi qua nguyệt san Non Sông về Việt Nam cho các bạn ở quê nhà hiểu biết thêm về sự tự do, sự tiến bộ của thế giới và chúng ta có thể tìm hiểu thêm với nhau vì có hiểu nhau thì chúng ta mới có thể làm việc chung với nhau được. Mong rằng mai này khi chúng ta có dịp gặp nhau thì công cuộc tranh đấu và xây dựng Việt Nam sẽ đóng góp một cách mau sớm hơn.

UL: Xin cho Linh được biến sự mơ ước cho thế hệ trẻ thành sự mơ ước cho đất nước Việt Nam. Tôi muốn đất nước được lãnh đạo trong tinh thần dân chủ đa đảng, bình đẳng và

Anh thương binh
bức tranh ai vẽ
anh còn rất trẻ
sao buồn thế
đằng sau anh
tất cả là quá khứ
vinh quang hay đau khổ?

.....

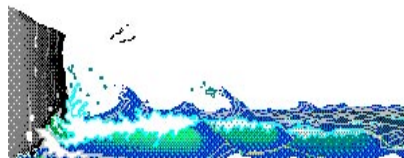
Năm xưa
nghe lời đảng gọi
anh hăng hái
lên đường nhập ngũ
xông pha trong bão lửa
mơ một ngày
đất nước thanh bình
độc lập
tự do
ấm no
hạnh phúc
bạn bè anh
đã bao người ngã gục
khi tuổi còn xuân
riêng anh
cũng hiến đôi chân
cho đảng
giã từ súng đạn
trở về quê cũ
đảng trả công anh
đôi nạng bằng gỗ
đứng bên hè phố
nhìn con đường nhỏ
phố cũ vẫn như xưa
rực trời cờ đỏ
căng đầy biểu ngữ
tất cả
vẫn cũ như xưa
vẫn những con người
vất vả buồn lo
chỉ có hàng chữ
(không có gì quý hơn độc lập tự do)
vẫn mới
trên bức tường đỏ
anh âm thầm đau khổ
giờ đây
trong anh
niềm tin không còn nữa
anh đã rõ
ai là kẻ dối lừa
gây nên đau khổ
chính đảng, bác hồ

Tặng
tác giả
bức
tranh
anh
thương
binh

• Bùi Nghi

Vinh Việt Nam
Trương Lai

• Tú Trùm

1.
Chắc chắn Việt Nam sẽ phục sinh
Đêm đen rồi phải nhường bình minh
Tà thần bạo ngược rồi tru diệt
Chính nghĩa sáng ngời sẽ phục vinh
Sự thật muôn đời là sự thật
Niềm tin vạn thừa vẫn niềm tin
“Nhãn tiền quả báo” không hề đổi
Lịch sử một ngày sẽ chứng minh

02/23/95

2.
Chứng minh rằng chỉ có nhân tâm
Mới dẫn nước qua khỏi lối lầm
Triết thuyết ngoại lai rồi thải bỏ
Đạo kinh Việt tộc sẽ hồi lâm
Non sông Hùng Lạc rời mê lộ
Giòng giống Tiên Long thoát diệt đâm
Văn hiến ngàn năm ngời tỏa rạng
Việt Nam Lạc Việt tự ngàn năm

02/24/95

3.
Ngàn năm xuất tự Động Đình Hồ
Cha Lạc, Mẹ Âu tích diệt tô
Bờ cõi Văn Lang phôi nhật nguyệt
Triết minh Lạc Việt ẩn hư vô
Trống đồng Ngọc Lũ, Đông minh triết
Thành quách Hoa Lư, Việt Đại Cổ
Phù Đổng Thiên Vương bao huệ ý
Cổ Loa ẩn hiện Việt cơ đồ

03/14/95

Tin Sinh hoạt sắp tới

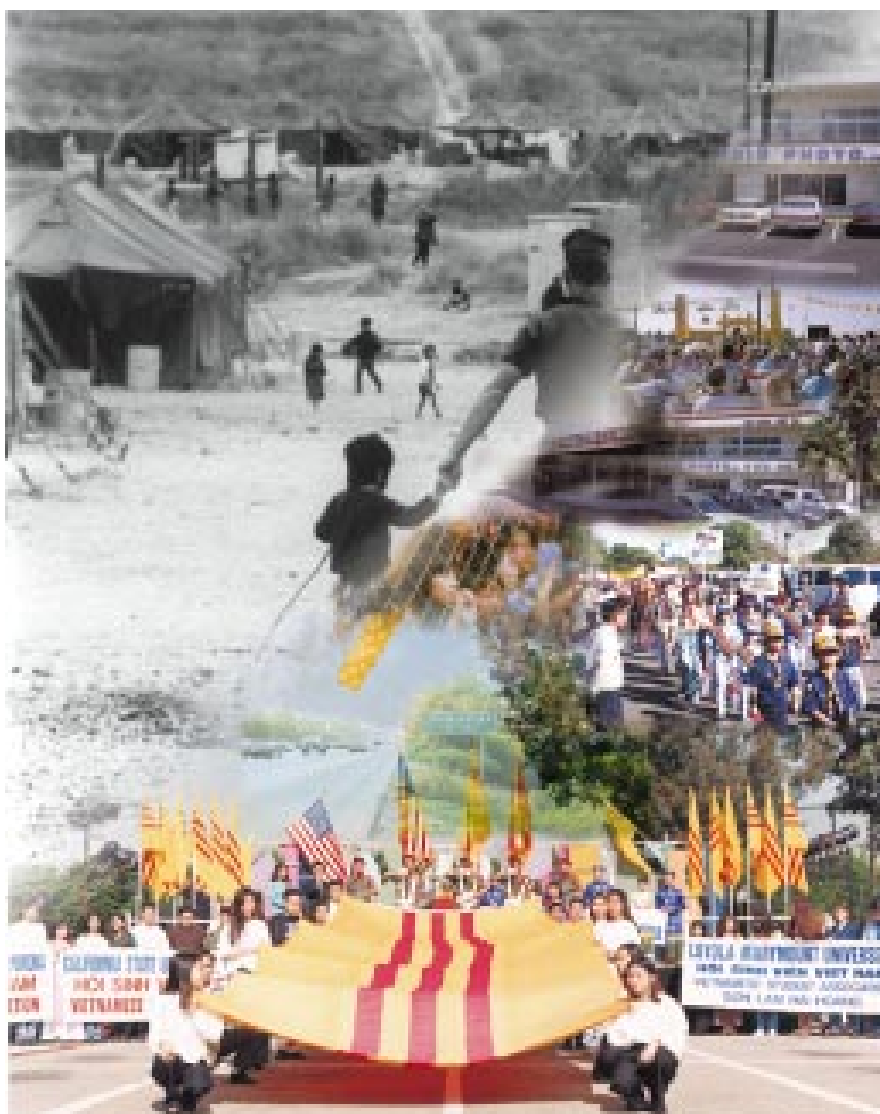
Tổng Hội Sinh Viên Việt Nam
miền Nam California

Những sinh hoạt quan trọng cùng chi tiết để các bạn và hội sinh viên Việt Nam liên lạc là:

Chương Trình Dạy Kèm Thiện Nguyện tiếp tục vào mỗi cuối tuần. Mọi thắc mắc xin liên lạc với anh Nguyễn Quang Thông (310) 675-9240 hay anh Đặng Thái Hòa (714) 839-7049. Tổng số tiền học bổng năm nay được trao cho các em học sinh xuất sắc là \$2000. Các em nào muốn biết cách thức nộp đơn, xin liên lạc về anh Thông.

Chương Trình phát thanh “Tiếng Nói Tuổi Trẻ” do THSV thực hiện vẫn tiếp tục hàng tuần vào mỗi tối thứ Sáu vào lúc 7:30 trên làn sóng 96.7 FM. Các bạn nào muốn phổ biến hay đóng góp, xin liên lạc chị Lê Hằng hay Bích Ngọc ở số (714) 893-3139.

Sau trại Hè 95, Đại Hội Thể Thao Đông 95 dự trù sẽ được tổ chức vào tuần lễ Thanksgiving cuối tháng 11. Ngoài ra, một chương trình hội thảo toàn quốc về tuổi trẻ cũng đang được chuẩn bị cho vào thời gian đó. Địa điểm và chi tiết sẽ được công bố trên Non Sông các số kế tiếp, mời bạn theo dõi và tham gia với THSV qua số (714) 893-3139.

Project 20 — Tổng Hội Sinh Viên chính thức đóng góp vào chương trình 20 năm qua việc tổ chức “Ngày Trở Về Camp Pendleton” — Operation Homecoming vào ngày thứ Bảy 24 tháng 6 từ 10 giờ sáng tới 7 giờ tối. Những chương trình quan trọng trong ngày là: Tưởng niệm các chiến sĩ và đồng bào đã hy sinh cho lý tưởng tự do; Kỷ niệm và tri ân những người bạn Mỹ đã giúp đỡ chúng ta trong những ngày đầu tới xứ sở Hoa Kỳ; Dựng lại hình ảnh 20 năm trước — the Tent City = thành phố Lều; Triển lãm nghệ thuật hình ảnh và chiếu phim: người Việt sau 20 năm cùng với một chương trình văn nghệ đặc sắc. Mọi ý kiến hay thắc mắc, xin liên lạc về THSV (714) 893-3139.

Cuối tháng 5 vừa qua, hơn 10 anh chị em THSV đã lên đường đi San Jose tham dự đại hội **Kết Thân kỳ 2** với các bạn miền Bắc Cali, Texas, và Seattle. Chương trình và các sinh hoạt được thành công và các bạn trẻ đã có cơ hội kết thân với nhau.

Houston – Texas, Nhóm Sinh Hoạt Thế Hệ tổ chức trại Hè vào 2 ngày 10 và 11 tháng 6 tại Lake Livingston, Texas. Các bạn nào muốn tham dự xin liên lạc với anh Lê Cao Hùng (713) 785-1283 hay anh Nguyễn Đức Kiên (713) 688-7927. Được biết Nhóm Thế Hệ đã sinh hoạt hơn 10 năm liên tục và trại Hè do anh chị em tổ chức năm nào cũng thành công.

30-4-75 – 30-4-95 = 20 NĂM QUỐC HẬN

Non Sông — Tin tổng hợp. Sau 20 năm mất nước ra đi, trong lịch sử đấu tranh của người Việt hải ngoại tại miền Nam Cali, ngày quốc hận 30-4 năm nay đã được tổ chức quy mô và trọng thể từ khắp các nơi. Từ cộng đồng miền Nam Cali, các hội đoàn đấu tranh, cho tới tập thể sinh viên Việt Nam, khắp các nơi đều có nhiều chương trình ý nghĩa mà Non Sông xin được tổng hợp các tin như sau:

Cộng đồng miền Nam Cali phối hợp với Ủy Ban Phát Huy Chính Nghĩa Quốc Gia Việt Nam tổ chức đêm văn nghệ Quốc Hận vào tối thứ Sáu, tuyệt thực vào ngày thứ Bảy, văn nghệ đấu tranh luôn ngày và biểu tình đấu tranh trọn ngày Chủ Nhật. Các chương trình trên đã quy tụ hơn 5.000 đồng bào tham gia.

Tổng Hội Sinh Viên tổ chức các chương trình hội thảo về tuổi trẻ qua đài phát thanh Tiếng Nói Tuổi Trẻ (xin xem bài phỏng vấn trong số này), phối hợp và tham dự với các hội sinh viên đại học khác.

Trong một chương trình đặc biệt vào chiều thứ Sáu, 28 tháng Tư, hội sinh viên OCC đã có một buổi hội thảo thân mật với hơn 50 anh chị sinh

viên tham dự. Ghi nhận có sự tham gia của nhóm Tuổi Ngọc từ trường Golden West sang tham dự và đóng góp nhiều bài ca quê hương. Các anh chị đã trao đổi lại những câu chuyện ngày xưa và xem lại phần slide show do hội SVVN OCC. Nhạc phẩm “Bên em còn có ta” do ban hợp ca OCC đã làm nhiều anh chị xúc động.

Mặt khác, tổ chức Liên Kết Mỹ Việt (Vietnamese American Coalition), Project Ngọc, hội SVVN UCI, và nhóm kịch Club O’ Noodles đã cùng nhau thực hiện một chương trình hội thảo quy mô hơn với chủ đề: 30-4: xưa và nay (April 30th, then and now) vào ngày thứ Bảy, 29 tháng

Tư tại phòng hội Kỹ thuật. Rất nhiều anh chị em sinh viên học sinh và thân hữu từ nhiều nơi đã về tham dự và chương trình đã thành công trong tinh thần học hỏi của tuổi trẻ về ngày Quốc Hận.

Đi theo một tầm vóc quốc tế hơn, trường đại học Rancho Santiago đã phối hợp với gia đình Mũ Đỏ Việt Nam và Hội Cựu Quân Nhân Hoa Kỳ đã làm lễ vinh danh người chiến sĩ tự do Mỹ và Việt. Qua sự điều hợp của anh John Vu đã phối hợp được nhiều tổ chức Mỹ Việt để tổ chức một ngày lễ trang nghiêm với phần rước cờ và thượng cờ Hoa Kỳ và Việt Nam Cộng Hòa với hơn 100 quan khách tham dự.

Ngoài ra, những sinh hoạt khác của đồng bào, tập thể sinh viên, và cộng đồng thuộc các khu vực Việt Nam khác đều đồng loạt tổ chức ngày Quốc Hận 30-4 rất trang nghiêm với đầy tinh thần đấu tranh cho một Việt Nam tự do và dân chủ. Tất cả những sự việc này là một chứng minh rõ ràng cho chính quyền Cộng Sản Việt Nam hiểu rằng ngày nào còn Cộng Sản, còn độc tài, còn áp bức là ngày đó còn có đấu tranh của tập thể người Việt yêu chuộng tự do và nhân quyền cho dân tộc. ■

Phóng sự: Giải Bóng Tròn Liên Trường 95

— Phạm Hồng Khôi

Sau hơn 2 tháng liên tục tranh tài, Giải Bóng Tròn liên trường do Tổng Hội Sinh Viên Việt Nam miền Nam Cali (THSV) đã thành công mỹ mãn. Với tất cả 11 đội đại diện cho 11 trường đại học tham dự ngay từ ngày đầu cho tới ngày chót, các đội đã thể hiện tinh thần thể thao thể dục và cố gắng bên nhau.

Một vài chuyện bên lề giải được ghi nhận như sau:

Linh hồn của giải Bóng Tròn năm nay là anh Ted Thiết Nguyễn. Nhận lãnh trách nhiệm làm nóng lại phong trào thể thao miền Nam Cali sau nhiều năm im hơi lặng bóng cầu thủ, anh Ted đã hoàn tất từ đầu đến cuối giải cùng với một số nhân sự giúp đỡ khiêm nhường và tạo nên tình thân giữa các bạn trẻ thuộc các đội bóng tròn khác.

Đội xa nhất tham dự giải năm nay là đội CSU-San Bernadino/Riverside College và đội gần nhất là Golden West College. Và sự không muốn xảy ra là một vài ẩu đả nhỏ nhỏ giữa một vài cầu thủ nóng tính, rất mong các bạn trong các giải tranh tài giữ được tinh thần thể thao, thắng không kiêu bại không nản và hòa nhã là điều khán giả đều ưa thích cả.

Một vài ghi nhận về ban tổ chức giải năm nay là thiếu trọng tài biên cho các trận thi đấu cho nên nhiều bàn thắng việt vị đã xảy ra. Mặt khác, giờ giấc tranh tài liên tục gần nhau làm cho các đội phải đấu trận đầu tiên phải có mặt trước 8 giờ sáng sớm nên đã có vài đội phải chịu thua trận đầu ngày vì không đến đúng giờ.

Phỏng vấn cảm nghĩ của Tuấn — thủ môn đội xa nhất CSU-San

Bernadino/Chaffey College: “Đội em còn yếu nhưng anh em đều có tinh thần thể thao và chịu khó chơi chung với nhau. Nếu một năm mà THSV tổ chức nhiều giải thì vui hơn. Tuy rằng thua đội CSU Long Beach 7-2 vào tuần thứ năm nhưng đội Tuấn vẫn tiếp tục thi đấu”.

Nhìn chung, một tràng vỗ tay thật lớn cho các anh chị em tổ chức Giải Bóng Tròn Liên Trường 95 vừa qua và tất cả 11 đội đã tham dự. Theo nguồn tin từ ban tổ chức cho biết thì đội vô địch năm nay là trường đại học Fullerton College sẽ đại diện Tổng Hội Sinh Viên Nam Cali tham dự Đại Hội Thể Thao Bắc Mỹ tại Arlington, Dallas, Texas vào tháng 7 năm nay. Mặt khác, ban tổ chức Giải cũng đang chuẩn bị cho Đại Hội Thể Thao Đông 95 gồm nhiều bộ môn để tiếp tục phong trào thể thao mà từ nhiều năm qua, Tổng Hội Sinh Viên vẫn là người khởi xướng và tổ chức qua các Đại Hội Thể Thao Hè, các bạn chơi thể thao và các đội xin nhớ theo dõi tin tức trên Non Sông trên các số kế tiếp và bạn nào muốn nhận tập san Đại Hội Thể Thao Đông 95, xin gọi về Tổng Hội.

Final Summer League 95' Standing

West Division

Name	W	L	Tie	Pts
RSC	4	1	1	13
GWC	3	2	1	10
OCC	3	3	0	9
LBCC	1	4	1	4
CSULB	1	4	1	4
UCI	0	5	1	1

East Division

Name	W	L	Tie	Pts
FC	6	0	0	18
CC	5	1	0	15
CSUF	3	3	0	9
CCP	2	3	1	7
SB/RC	2	4	0	6

Vô địch Hè 95 là Fullerton College và Á quân là Cypress College

RSC = Rancho Santiago College; GWC = Golden West College; OCC = Orange Coast College; CSULB = Cal State Long Beach; UCI = Univ. California Irvine; FC = Fullerton College; CC = Cypress College; CSUF = Cal State Fullerton; CCP = Chaffrey College; SB/RC = Cal State San Bernadino/Riverside College.

Đội Fullerton College, vô địch Hè 95

Tân Xuyên (San Diego, CA)

“Tôi đứng bên tấm bảng đá đen khắc tên những người lính Mỹ chết cho Việt Nam mà nghĩ về những người lính khác... Những người lính Việt Nam, khi chết không được đề tên trên bảng vàng bia đá...” Những dòng chữ cho Tháng Tư Hoà Niệm của Tân Xuyên làm cho người đọc thấy bồi hồi không ít. Mong rằng tư tưởng này vẫn còn được giữ mãi trong tâm hồn của Tân Xuyên. Thân ái.

Thảo – FWT 91 (Austin, TX)

Truyện ngắn của Thảo “Như là Sợi Khói Tan Nhanh”, đọc thấy dễ thương và hơi buồn ở đoạn kết đấy. Không biết truyện có thật hay không đây? Non Sông vẫn mong đón nhận những sáng tác mới đều đặn của Thảo. Có tin gì lạ ở Austin thì cho biết nhé. Không biết Thảo có thường ra quán Café vỉa hè ở trường Austin uống không nhỉ? Mến.

Hương Sỹ Nhân (San Diego, CA)

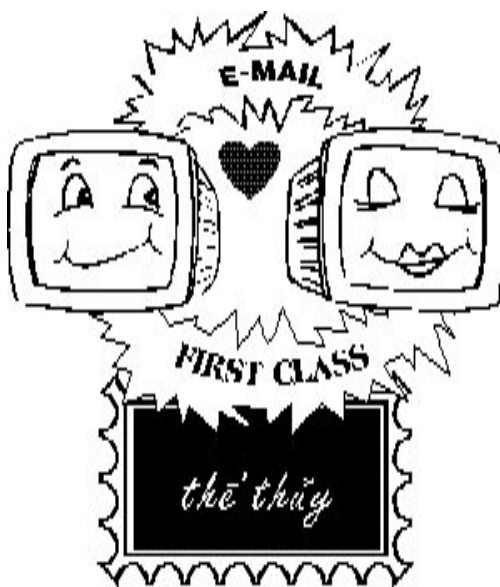
Cám ơn bạn đã lấy làm “xúc động và hãnh diện cho tất cả các anh chị sinh viên đã bỏ rất nhiều thời gian vào việc duy trì những nét đẹp của quê hương đất nước”. Sẽ chuyển những lời viết này tới ban biên tập Non Sông và ban chấp hành Tổng Hội. Về phần bài vở, cố gắng gửi đến để Non Sông có thể gửi đến độc giả thường xuyên hơn. Thân.

Tống Minh Đường (San Diego, CA)

Class of 1985, but still “SDSU”: BRAVO.

Trần Quốc Minh (Liên Đoàn Ra Khơi, Palawan, Phillipines)

Nhận được thơ anh viết vào ngày 30/3/95. Dù hoàn cảnh bên đó rất khó khăn, nhưng Liên Đoàn Ra

Khơi vẫn tiếp tục duy trì văn hóa, truyền thống dân tộc và nền giáo dục cho các em trẻ Việt. Chúng tôi sẽ cố gắng phổ biến tin tức trên hầu quyền góp thêm tài liệu cho quý anh chị. Thân ái.

Lương Vũ Uyên, UCLA (Los Angeles, CA)

Non Sông đã nhận được thư Uyên và những lời thắc mắc. Non Sông sẽ chuyển đến cho Tí Tiêu Tụy và Tí Ấy sẽ thư riêng đến Uyên. Cố gắng chờ nhé. UCLA/VSA còn những tiết mục hấp dẫn và đặc sắc đó không? Mong tin.

HSVVN tại CSU Long Beach (Long Beach, CA)

Được biết các anh chị đang chuẩn bị cho kỳ thi Hoa Hậu Áo Dài Long Beach vào mùa Hè 1995. Thân chúc thành công. Nếu cần tiếp tay, nhớ lên tiếng và họp chung với THSV. Thân mến.

Phạm Duy Cần (SJSU, San Jose, CA)

Cám ơn anh đã đóng góp ý kiến về bản Thăm Dò Ý Kiến – Đề tài được đưa ra tổng quát để có một cái nhìn tương đối về sự suy nghĩ

của tuổi trẻ chúng ta. Tuy nhiên ban biên tập Non Sông sẽ cố gắng thêm cho những lần sắp tới. Mong có dịp gặp để được trao đổi thêm. Thân ái.

Lê Tạo (San Diego, CA)

Thông cảm cho kẻ đang... nên không về Tổng Hội thường xuyên được. Cám ơn về sự phổ biến tin tức Non Sông và sinh hoạt của Tổng Hội. Về những tin tức mới nhất đón xem phần Tin Sinh Hoạt.

Nguyễn Kim Bảng (Philadelphia, PA)

“Tự thấp lầy đuối mà đi” là con đường chúng tôi đã và đang làm suốt mấy năm nay. Như anh viết, chúng tôi đang chờ anh “phụ một tay”. Khi nào có dịp ghé Cali, thăm Tổng Hội cho vui. Mến.

Độc Giả Yểm Trợ:

Võ Phương Thùy Diệp (CA)	\$18.00
Lương Đỗ Vũ Uyên (CA)	\$18.00
Thế Nhân (ĐNT) (CA)	\$10.00
Nguyễn Kathy Mai (CA)	\$18.00
Trần Minh Nhật (VPTĐ) (CA)	\$18.00
AP group (CA)	\$20.00

Độc và yểm trợ

Non Sông
Non Sông
Non Sông

Hello... Help!

Mời Bạn

đọc Non Sông

cổ động Non Sông

đóng góp Non Sông

tham gia với Non Sông

NON SÔNG

12771 Western Avenue, Suite H
Garden Grove, California 92641, USA
Tel. 714.893-3139
Fax. 714.894-9549
E-mail: NonSong@aol.com
THSVNCali@aol.com

NON SÔNG CHÂN THÀNH CẢM ƠN QUÝ VỊ AN
NHÂN ĐÃ YẾM TRỢ VÀ QUẢNG CÁO TRONG VIỆC
THỰC HIỆN TỜ BÁO. VIỆC LÀM CỦA QUÝ VỊ LÀ
MỘT ĐÓNG GÓP THIẾT THỰC VÀ CAO ĐẸP CHO
TUỔI TRÉ VIỆT NAM

Non Sông is a bilingual magazine published bi-monthly by the Union of Vietnamese Student Associations of Southern California. In order to preserve and promote Vietnamese culture, it is mailed to the Vietnamese Student Associations (VSAs) at the American and Canadian colleges and universities free of charge. It is also mailed to the subscribers and supporters. In addition, it serves as a forum through which Vietnamese students and alumni can share feelings and thoughts with their peers. If your VSA has not received Non Sông, please send us your association mailing address, and the name, address, and phone number of your VSA officers. To defer mailing cost, there is an annual charge (\$18.00, \$30.00 overseas in US dollars) to send Non Sông directly to other readers' residential or business address.

Readers' input is vital to Non Sông's success. Non Sông wants to be your magazine and needs your feedback. What subjects or issues would you like to see covered in Non Sông? Please send us your suggestions, recommendations, or literacy submissions or anything you deem appropriate. We are open to all ideas.

Non Sông currently needs voluntary reporters, staff writers, translators, proof readers, graphic designers, computer artists and illustrators. If you are interested in helping us out, please get in touch with us.

THỂ LỆ

- Bài trích, dịch từ các sách báo khác xin ghi rõ xuất xứ
- Nếu đăng lại bài của Non Sông xin ghi rõ trích từ Non Sông
- Có thể dùng bút hiệu trên các bài viết nếu muốn, nhưng xin để lại tên thật và số điện thoại để tiện liên lạc
- Non Sông không nhận đăng những bài nặc danh hay cực đoan đả kích một cá nhân, tổ chức, tôn giáo, hay chính kiến
- Non Sông có toàn quyền cắt bỏ hay thay đổi một số chữ trong những bài gửi đăng nếu thấy cần thiết
- Non Sông sẽ không hoàn trả các bài viết dù có được đăng hay không